

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Васил Киров,

секция „Общество на знанието: Наука, образование и иновации”

Институт за изследване на обществата и знанието, БАН

Относно трудовете на Петя Иванова Славова, участник в конкурса за академичната длъжност доцент по проф. направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Социология – Социология на труда), (Обявен в ДВ, бр. 61/ 28. 07. 2017 г. Включен със Заповед на Ректора на СУ: РД 38-656/16.10.2017 г.)

1. Общо описание на представените материали

Д-р Петя Славова е единствен кандидат за обявения конкурс за доцент за нуждите на катедра „Социология“ на СУ „Св. Климент охридски“, по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Социология – Социология на труда). Конкурсът изцяло съответства на образователния и научен профил на кандидата, на неговите професионални занимания, преподавателска дейност и научни постижения.

За участие в конкурса д-р Петя Славова представя 21 от общо 37 публикации, сред които една самостоятелна монография – „Георги Найденов и Тексим-Имекстраком“. „Комисионерска“ икономика и стопанска автономия през социализма от 60-те“, в размер на 388 стр., както и две съставителства

(самостоятелно или в колектив), на български и на английски език. Заслужава специално отбелязване фактът, че голяма част от статиите и студиите на кандидата са на френски и английски език, някои от тях публикувани в чужбина. Пет от статиите/студиите, представени за конкурса са публикувани в чуждестранни и български реферирани и индексирани списания, съответно на български и на френски език.

Кандидатът е представил всички необходими документи, свидетелстващи за преподавателската дейност, цитирания (списък с 37 цитирания), участията в международни и национални форуми и експертната дейност на кандидата.

2. Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическа дейност на кандидата

Петя Славова е сред активните млади български социолози. Тя успява да съчетае успешно научната, научно-приложната и педагогическа дейности. Тя е работила в Института по социология при БАН (Секция „Социология на труда и социалната политика“) от 2006 до 2007 г., на длъжност социолог-специалист. От ноември 2007 г. Петя Славова е на работа в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, на длъжност главен асистент. За периодът 2007 – 2017 г. Петя Славова преподава в рамките на различни дисциплини, свързани със социологията на труда и социологическата методология, в бакалавърски и магистърски програми в катедра социология, но и в други катедри на СУ. Заслужава да се спомене и широкия обхват от курсове и упражнения, подготвен от Петя Славова: „Икономическа социология“, „Групи по интереси и процес на договаряне“, „Социология на труда“, „Работа с Atlas.ti: събиране, обработка и

интерпретиране на данни чрез качествени методи“, „Емпирични социологически изследвания“, „Приложна социология“, „Професионални роли на дипломираните по социология“ и т.н.. Тя е и успешен ръководител на дипломни работи в бакалавърската и магистърската програма на СУ. Освен с лекции и упражнения, Петя Славова е ангажирана и с провеждането на изследователски практики за студентите по социология. Този значим педагогически опит в дисциплината ще бъде от изключителна полза за модерното преподаване на социологията на труда в СУ „Св. Кл. Охридски“.

Петя Славова участва в многобройни проекти, финансирани от български и чуждестранни програми (включително по рамковите програми за научни изследвания на Европейската комисия) и има няколко индивидуални изследователски стипендии, включително за пост-докторски изследвания престижни университети и изследователски центрове във Франция, Унгария и България.

В рамките на професионалната си дейност, Петя Славова е добре включена в многобройни научно-изследователски мрежи. След като завършва и успешно защитава докторската си дисертация в Белгия, през 2008 – 2009 тя е асоцииран изследовател към Свободния брюкселски университет. Тя е и гост-изследовател във френски университети и изследователски структури (включително във Висшето училище по социални науки в Париж). През последните десетина години Петя Славова изнася доклади на многобройни научни форуми в България и чужбина. Дейността на кандидата в тази посока е безспорно доказателство за нейната успешна професионална кариера.

3. Лични впечатления от кандидата

Познавам кандидата добре и това ми дава основание да кажа, че Петя Славова е изключително интелигентен и активен млад изследовател, с разностранни интереси. Следил съм нейните публикации и прояви и с убеденост мога да твърдя, че тя е изграден и авторитетен социолог, който успява да се реализира както на национално, така и на европейско равнище.

4. Съдържателен анализ на научните постижения на кандидата

Представената авторова справка за приносите реално и по убедителен начин отразява основните проблемни полета, в които д-р Славова работи, както и нейните постижения. От предметна и тематична гледна точка публикациите може да бъдат разделени на няколко групи: социология на професиите, социология на стопанските организации и „социология на социологията“. Публикационната дейност на Петя Славова е интензивна, добре структурирана и фокусирана върху актуални теми, свързани с областта на социологията на труда.

Трудовете на кандидата се основават, както на теоретични реконструкции, така и на анализа на оригинални емпирични данни. В работата си, Петя Славова мобилизира и успешно комбинира множество теоретични подходи, разработени в рамките на различни социологически традиции, например социологията на професиите (и частните случаи на социологията на архитектурата) с анализа на пост-социалистическите трансформации на Д. Старк, но също така „социологията на социологията“, ревизионистката парадигма и т.н.. Освен върху

множество случаи в България, кандидатът е изследвал и актьори и процеси във Франция и Чехия. Авторът е използвал основно различни качествени социологически методи.

Монографията на български език, издадена през 2017 г. от Института за изследване на близкото минало“ и изд. „Сиела“ „Георги Найденов и Тексим-Имекстраком“. „Комисионерска“ икономика и стопанска автономия през социализма от 60-те“ е посветена на развитието на стопанските структури стопанските ръководители. Този труд се основава на значителна по обем работа с архивни източници като в този процес е наложил „създаването на методологичека рамка за регистрация на данни от архива и тяхната обработка и анализ“. В рамките на тази публикация Петя Славова предлага собствен понятиен апарат, включващ понятия като „делегирана/договорена автономия“, „лична автономия“ и т.н. Тази монография допълва анализа на стопанските единици от времето на социализма и социологическото разбиране за процесите на създаване на „изключения“, създаването и заобикалянето на правила, възможностите за действие на отделни актьори.

Всъщност, основната част на публикациите на кандидата, представени за конкурса, се фокусират върху развитието на професиите по времето на социализма и пост-социализма, като предмет на изследване са архитектите, адвокатите, стопанските ръководители. В тази посока Петя Славова прави важни приноси за българската социология на професиите, основно върху случаите на свободните професии и техните трансформации.

Втората основна посока на изследвания на кандидата е свързана с областта на развитието на българската социология и с траекториите и професионалната реализация на завършващите социология. През 2010 г. Петя Славова публикува

книгата „Какъв да стана? С какво да се захвана? Професионални реализации на дипломираните по социология от Софийски университет: 1990-2006“ (Изток-Запад, София), в която тя е съставител и автор на няколко глави. В рамките на тази книга са изведени няколко специфични феномена, слабо представени в социологическата литература – напр. страхът от включване в пазара на труда, „нощната заетост“ като форма на свобода.

5. Критични бележки по представените трудове на кандидата

Представените трудове на Петя Славова са изключително професионални, добре написани, с много сериозен анализ на базата на емпиричния материал. В същото време Същевременно се открояват някои проблемни и дискуссионни моменти, които трябва да бъдат отбелязани.

Петя Славова фокусира изследователските си усилия основно върху близкото минало. В чисто методологически план, в тези изследвания тя се базира основно на архивни материали, както в случая с представената монография на български език. Въпросът е доколко този метод не би могъл да се комбинира други качествени методи, например с интервюта, например с лица, свързани със случая „Тексим“, които все още са живи. Освен това, монографията се фокусира върху един специфичен случай, който би могъл да се ситуира по-детайлно спрямо литературата на организациите в бившия съветски блок като се открие това, което е уникално за тази организация и нейните ръководители и това, което е общо разглеждания исторически период. Затова бих задал въпроса дали „Тексим“ би бил възможен в други бивши социалистически страни, ако да – кои

биха били подобните случаи и какви са уроците от това изследване за анализа на стопанските организации по време на социализма.

В рамките на търсенията на автора в областта на социологията на професиите и по-конкретно, върху случаите на свободните професии в България, можем да си зададем въпроса за мобилизирането на определени ресурси в социалистическото и пост-социалистическо общество в България – примерно принадлежност към определени мрежи (политически, регионални и т.н.). С други думи, доколко принадлежността към подобни мрежи би могла да повлияе на професионалното развитие и формирането на пазарите за подобни професионални услуги след 1989 г. Освен това би било интересно тези социологически изследвания да бъдат контекстуализирани в рамките на сходни изследвания в други страни от Централна и Източна Европа.

6. Мотивирано и ясно формулирано заключение

Всичко казано по-горе ми дава основание убедено да гласувам „за“ присъждане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата (Социология на труда) към Катедра Социология, ФФ на СУ „Св. Кл. Охридски“ на Петя Иванова Славова.

10.12.2017 г.

Подпис: